

OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ CA UN FACTOR DE INEGALITATE : CAZUL REPUBLICII MOLDOVA

Tatiana COLESNICOVA¹,

Abstract. *The influence of employment on the welfare of social inequality in the Republic of Moldova is analyzed in the paper. At the present stage of the Moldovan society development it is important to assess the impact of various factors on the inequality of consumer spending households in the country, which will allow developing the most effective measures for the modernization of economic and social policies. One of the major factors for reducing inequality and existence of the economic welfare in society is the possibility of people to be involved in the productive labor. Thus, being employed, the household members directly influence on the household's revenue and exert a significant impact on livelihoods, both in rural and urban areas.*

Keywords: employment, unemployment, welfare, social inequality, labor force, members of households, quintile groups.

Introducere

La fel ca în toate țările dezvoltate, societatea contemporană a Republicii Moldova are sarcina de a asigura protecția socială a populației, creând pentru fiecare cetățean condiții de viață decentă, egalitatea de șanse, suport pentru păturile social vulnerabile, precum atenuarea inegalităților sociale prin diferite mecanisme de redistribuire a veniturilor între straturile sociale a societății. "Majorarea inegalității sociale și polarizarea societății poate amenința coeziunea deoarece efectul de stabilizare realizat printr-un cadru larg, stabilit de clasa de mijloc va fi redus" [1, p.199-206].

Contribuția semnificativă în cercetarea influenței ocupării forței de muncă asupra inegalității sociale în societate au adus mai mulți cercetători străini și naționali. Astfel, pe parcursul cercetărilor efectuate – cercetătorii Raffalovich, Lawrence E., Shannon M. Monnat, Hui-Shien Tsao [2, p.301-309] au constatat că veniturile din ocuparea forței de muncă sunt o componentă majoră a veniturilor gospodăriilor casnice (GC), amplasate în mijloc și la centrul distribuției veniturilor, în timp ce în cele mai sărace GC cea mai mare pondere în structura veniturilor pot avea beneficiile sociale. Pierre Frechette [3] consideră că, într-o economie de piață, oamenii obțin venituri din salarii în cazul în care ei sunt angajați, dețin capitalul financiar și dacă sunt antreprenori, sub formă de profit, precum și din chirie în cazul în care dețin o proprietate. În acest caz salariul constituie aproximativ 85% din acest venit.

"Dezvoltarea are loc atunci când este asigurată ocuparea forței de muncă". Această frază simplă reflectă realitatea vieții, că GC sărace înving sărăcia în cazul în care sunt asigurate cu locuri de muncă, și că extinderea ocupării forței de muncă productive și decente – este fundamentul creșterii și diversificării economiei. În țările cu diferit nivel de dezvoltare, crearea unui număr suficient de locuri de muncă – este fundamentul prosperității durabile și în creștere, a integrării sociale și coeziunii societății. În cazul în care locurile de muncă sunt deficitare și nivelul veniturilor GC îi condamnă la stagnare – se relevă în mod inevitabil o creștere mai mică, o stabilitate mai joasă sau o dezvoltare mai slabă a resurselor umane și a economiei [4].

Asigurarea completă și productivitatea forței de muncă și o muncă decentă pentru toți a fost unul dintre Obiectivele de dezvoltare ale mileniului referitor la lichidarea sărăciei extreme. Totuși din cauza crizelor din ultimii ani – financiară, alimentară, petrolieră și ecologică – majoritatea țărilor s-au retras de la rezolvarea problemei ocupării forței de muncă în regimul full-time, iar procesul în eradicarea sărăciei are un caracter incert și integral [4].

Unul dintre cei mai importanți indicatori ai inegalității sociale este divizarea GC după nivelurile cheltuielilor de consum. În mod tradițional, în funcție de nivelul cheltuielilor de consum, toate GC ale țării sunt împărțite în cinci grupe quintilice, I grupă quintilă – GC sărace sau cu venituri mici; II, III și IV grupe

¹Dr., conf. cercetător, Institutul Național de Cercetări Economice, Academia de Științe a Moldovei

quintile – straturilor de mijloc și V grupă quintilă – GC bogate sau asigurate. În plus, pentru fiecare țară, raportul dat este diferit. Mai mult ca atât, dacă vom compara grupele quintilice în ceea ce privește indicatorul nivelului cheltuielilor de consum în diferite țări, s-ar putea că la cheltuielile egale în termeni absoluți, oamenii din diferite țări pot fi atribuiți la diferite grupuri, și vice-versa – cel care este considerat bogat într-o țară, într-o altă țară poate face parte din grupul celor cu venituri mici. Potrivit afirmațiilor savantului Rybkina R.V. "inegalitatea este un indicator al «distanțelor sociale» între diferite straturi care intră în componența stratificării. Distanțele sociale pot fi stabilite prin criterii individuale (venit, educație, postul deținut sau altele), sau printr-un ansamblu al acestora (de exemplu, distanța dintre seturile de condiții în mediul urban și rural). Distanța dintre treptele într-un spațiu social reprezintă adâncimea inegalității sociale corespunzătoare" [5, p. 32].

La etapa actuală dezvoltare societății Republicii Moldova este important să se evalueze impactul diferitor factori privind inegalitatea gospodăriilor casnice pe cheltuielile de consum în țară, care ne va permite elaborarea unor metode eficiente pentru modernizarea politicii economice și sociale.

Conținutul de bază

Unul din factorii principali ai reducerii inegalității și a atingerii bunăstării economice este posibilitatea omului de a se ocupa cu munca productivă. Astfel, fiind ocupați în câmpul muncii membrilor GC influențează în mod direct asupra veniturile GC și exercită un impact semnificativ asupra nivelului de trai, atât în localitățile rurale, cât și în cele urbane. Analizând **structura persoanelor ocupate, șomerilor și membrilor neocupați ai GC** în profilul întregii țări, indică faptul, că în medie, 63,8% din membrii GC erau ocupați pe piața forței de muncă, 34,6% – neocupați și 1,6% – șomeri. Astfel, în structura ocupării forței de muncă a membrilor GC din I grupă quintilă, care este formată din cele mai sărace sau cel mai puțin plătiți cetățeni, cea mai mare pondere de 62,2% au constituit-o persoanele ocupate pe piața forței de muncă, 36,5% – persoane neocupate și 1,3% – au nimerit în categoria de șomeri (Tabelul 1).

Tabelul 1.

Structura membrilor GC pe statutul ocupațional, %

	Grupele quintilice (cheltuieli de consum)					Total
	I	II	III	IV	V	
Total pe țară						
Persoane ocupate	62,2	62,8	61,7	63,1	68,8	63,8
Șomeri	1,3	1,4	2,1	1,7	1,5	1,6
Persoane neocupate	36,5	35,7	36,2	35,2	29,7	34,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Orașe mari						
Persoane ocupate	34,0	55,9	50,5	57,9	69,0	60,8
Șomeri	8,3	4,2	5,8	2,4	2,1	3,1
Persoane neocupate	57,7	39,9	43,7	39,7	28,9	36,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Orașe mici						
Persoane ocupate	44,8	47,8	49,4	57,0	64,5	53,6
Șomeri	2,8	3,6	3,8	2,4	1,8	2,8
Persoane neocupate	52,3	48,6	46,8	40,6	33,7	43,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Sate						
Persoane ocupate	67,0	67,3	69,5	69,6	71,2	68,6
Șomeri	0,6	0,6	0,4	0,9	0,2	0,6
Persoane neocupate	32,3	32,1	30,2	29,4	28,6	30,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: calculat conform datelor CBGC Republicii Moldova anului 2012

În structura ocupării forței de muncă în GC din V grupă quintilă, care este formată din cei mai bogați cetățeni, indicii ocupării forței de muncă s-au împărțit în felul următor: cea mai mare pondere de 68,8% se referă la categoria celor ocupați pe piața forței de muncă, 29,7% – persoanelor neocupate și 1,5% – la

categoria de șomer. Astfel, în cele mai bogate GC – ocupați sunt puțin mai mulți, decât în toate celelalte grupe quintile, inclusiv în GC puțin asigurate. Astfel, comparativ cu I grupă quintilă în V grupă quintilă ocupați au fost mai mult cu 6,6 p.p. Cea mai mare ponderea a persoanelor neocupate a fost în I grupă quintilă – 36,5%, iar în V grupă quintilă este cea mai mică – 29,7%, ceea ce este cu 6,8 p.p. mai puțin, decât în I grupă quintilă.

Impactul direct asupra structurii ocupării forței de muncă exercită posibilități inegale de trai, în profil teritorial:

- Cea mai mare pondere a persoanelor ocupate a fost înregistrată în localitățile rurale – 68,6% (în orașele mari – 60,8% și în orașele mici – 53,6%). Majoritatea persoanelor ocupați din membrii ai GC din localitățile rurale au fost observate în V grupă quintilă – 71,2%.
- Cea mai mare pondere a persoanelor neocupate au fost înregistrată în orașele mici – 43,5% (în orașele mari – 36,1% și în sate – 30,9%). Majoritatea persoanelor neocupați din membrii ai GC sunt din orașele mici și au fost din I grupă quintilă – 52,3%.
- Cea mai mare pondere a șomerilor 3,1% a fost înregistrată în orașele mari (în orașele mici – 2,8%, în sate – 0,6%). Majoritatea șomerilor din membrii ai GC din orașele mari au fost înregistrată în I grupă quintilă – 8,3%.

În Republica Moldova, pe fonul creșterii bunăstării populației, se observă o creștere a persoanelor ocupate pe piața forței de muncă. Astfel, din toți membrii GC ocupați pe piața forței de muncă în anul 2012 se observă că, în I grupă quintilă a fost fixat cel mai mic indice – 17,2%, în timp ce în V grupă quintilă GC a fost fixat cel mai mare indice – 23,2%.

Analiza datelor privind indicele statutului ocupațional a arătat, că pe măsura schimbării spre partea creșterii în dependență de grupul quintilic – procentul membrilor GC angajați pe piața forței de muncă crește. Cea mai mare pondere a șomerilor este fixată în III grupă quintilă – 26,9% din numărul total al șomerilor din toate grupurile quintile ale GC. Cel mai mic indice al șomerilor a fost fixat în I grupă quintilă – 14,5% din numărul total de membri ai GC care s-au denumit șomeri pe toate grupurile quintile. Cel mai înalt indice al celor neocupați, a fost înregistrat printre membrii GC din III și IV grupă quintilă și a fost de 21,4% în fiecare din aceste grupe quintile, în al doilea grup quintilic acest indice a alcătuit 20%, în I și V grupă quintilă – 18,7% și 18,5%, respectiv (Tabelul 2).

Tabelul 2.

Repartizarea membrilor GC pe statutul ocupațional, %

	Grupe quintilice (cheltuieli de consum)					Total
	I	II	III	IV	V	
Total pe țară						
Persoane ocupate	17,2	19,1	19,8	20,8	23,2	100,0
Șomeri	14,5	17,2	26,9	22,2	19,2	100,0
Persoane neocupate	18,7	20,0	21,4	21,4	18,5	100,0
Total	17,7	19,4	20,5	21,0	21,5	100,0
Orașe mari						
Persoane ocupate	2,1	5,9	14,1	25,6	52,3	100,0
Șomeri	9,7	8,6	31,3	20,3	30,1	100,0
Persoane neocupate	5,9	7,1	20,6	29,6	36,9	100,0
Total	3,7	6,4	17,0	26,8	46,0	100,0
Orașe mici						
Persoane ocupate	11,2	16,7	19,8	26,9	25,5	100,0
Șomeri	13,3	23,7	28,4	21,4	13,2	100,0
Persoane neocupate	16,1	20,9	23,1	23,6	16,4	100,0
Total	13,4	18,7	21,5	25,3	21,1	100,0
Sate						
Persoane ocupate	24,6	24,7	21,9	17,3	11,6	100,0
Șomeri	28,4	26,7	13,7	27,8	3,4	100,0
Persoane neocupate	26,3	26,1	21,1	16,3	10,3	100,0
Total	25,1	25,1	21,6	17,1	11,2	100,0

Sursa: calculat conform datelor CBGC Republicii Moldova anului 2012

O influență directă asupra statutului ocupațional o exercită posibilitățile inegale ale nivelului de trai în profil teritorial:

- În orașele mari ocupați au fost mai mult de jumătate din cele mai bogate gospodării casnice, cel mai înalt indicator al șomajului – 31,3% persoane din III grupă quintilică, și cel mai înalt indicator al persoanelor neocupate – 36,9% persoane din V grupă quintilă.
- În orașele mici, cel mai înalt indicator al ocupării membrilor GC a fost fixat în IV grupă quintilă – 26,9%, șomeri – în III grupă quintilă a GC – 28,4% și neocupate – în III și IV grupă quintilă – 23,1% și 23,6% respectiv.
- În sate, cel mai înalt indicator al membrilor GC ocupați a fost fixat în I și II grupă quintilă – 24,6% și 24,7%, respectiv, a șomerilor – în I grupă quintilă – 28,4% și neocupați – în I și II grupă quintilă – 26,3% și 26,1% respectiv.

În ansamblu pe țară, **analiza structurii membrilor ocupate ai GC după statutul lor de ocupare** indică faptul, că în mediu 46,8% persoane ale GC erau Salariați, 44,6% – Lucrători pe cont propriu în agricultură, 5,8% – Lucrători pe cont propriu în activitatea neagricolă, 2,6% – Ajutor familial neremunerat și 0,3% – Patroni. În structura ocupării membrilor GC din I grupă quintilă, care este formată din cele mai sărace sau persoane cu venituri mici, ponderea cea mai mare 60,0% au avut-o Lucrătorii pe cont propriu în agricultură, 33,6% – Salariații, 3,3% – Ajutor familial neremunerat și 3,0% – Lucrători pe cont propriu în activitatea neagricolă. În structura ocupării membrilor GC din V grupă quintilă, pe care o formează cei mai bogați cetățeni, indicatorii ocupării s-au împărțit în felul următor: cea mai mare pondere ratele 68,9% de cetățeni s-a identificat ca Salariați, 21,1% – Lucrători pe cont propriu în agricultura, 8,2% – Lucrători pe cont propriu în activitate neagricolă, 1,0% – Ajutor familial neremunerat și 0,8% – Patroni. Astfel, în cele mai bogate gospodării casnice – persoane din categoriile Salariat, Patronul, Lucrător pe cont propriu în activitatea neagricolă au fost puțin mai mulți, decât în toate celelalte GC din toate grupele quintile. În I grupă quintilă, pe care o formează gospodăriile casnice puțin asigurate – cea mai numeroasă categorie a fost Lucrător pe cont propriu în agricultură (Tabelul 3).

Tabelul 3

Structura membrilor GC ocupate pe statutul ocupațional, %

	Grupe quintilice (cheltuieli de consum)					Total
	I	II	III	IV	V	
Total pe țară						
Salariat	33,6	34,7	42,5	51,4	68,9	46,8
Patron (avea salariați)	0,0	-	0,3	0,3	0,8	0,3
Lucr.cont propriu activ.neagr	3,0	4,4	6,4	6,4	8,2	5,8
Lucr.cont propriu agricultură	60,0	57,3	47,7	39,8	21,1	44,6
Ajutor familial neremunerat	3,3	3,5	3,1	2,1	1,0	2,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Orașe mari						
Salariat	81,2	82,2	81,1	90,6	89,5	87,9
Patron (avea salariați)	-	-	1,1	0,0	0,6	0,5
Lucr.cont propriu activ.neagr	9,4	14,4	12,2	8,2	9,0	9,6
Lucr.cont propriu agricultură	9,3	3,3	5,6	1,2	1,0	2,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Orașe mici						
Salariat	47,7	56,3	59,0	60,5	60,2	57,8
Patron (avea salariați)	0,4	-	0,5	0,2	1,9	0,7
Lucr.cont propriu activ.neagr	7,6	5,5	8,5	7,3	13,2	8,7
Lucr.cont propriu agricultură	44,3	38,0	31,6	30,6	23,8	32,1
Ajutor familial neremunerat	-	0,2	0,4	1,5	0,8	0,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Sate						
Salariat	30,5	27,1	30,0	29,0	43,8	30,8
Patron (avea salariați)	-	-	-	0,4	0,4	0,1

Lucr.cont propriu activ.neagr	2,3	3,4	4,7	5,1	4,3	3,8
Lucr.cont propriu agricultură	63,4	65,1	60,8	62,0	49,0	61,4
Ajutor familial neremunerat	3,9	4,4	4,4	3,4	2,5	3,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: calculat conform datelor CBGC Republicii Moldova anului 2012

În categoria Lucrător pe cont propriu în agricultură, cea mai mare pondere a persoanelor GC a fost în grupele quintile I și II – 60,0% și 57,3% respectiv, și cea mai mică – în V grupă quintilă – 21,1%. În categoria Lucrător pe cont propriu în activitatea neagricolă cea mai mare pondere a persoanelor GC a fost în V grupă quintilă – 8,2% și cea mai redusă – în I și II grupele quintile – 3,0% și 4,4% respectiv.

În profilul teritorial, structura ocupării membrilor GC după statutul ocupațional după grupele quintile a fost următoarea :

- În orașele mari în mediu 87,9% din gospodăriile casnice s-au identificat ca Salariat, totodată 81,2% erau din I grupă quintilă și 89,5% – din V grupă quintilă; în mediu 9,6% – Lucrători pe cont propriu în activitatea neagricolă, în mediu 2,0% – Lucrători pe cont propriu în agricultură, în mediu 0,5% – Patroni.
- În orașele mici, structura constă prin indicatorii următori: cea mai mare pondere 57,8% a format-o Salariat, în același timp 60,2% erau din V grupă quintilă și 47,7% din I grupă quintilă; în mediu 32,1% – Lucrători pe cont propriu în agricultură, totodată 44,3% au fost din I grupă quintilă și 23,8% din V grupă quintilă; în mediu 8,7% – Lucrători pe cont propriu în activitatea neagricolă; în mediu 0,7% – Patroni, și 1,9% în același timp erau din V grupă quintilă și 0,4% – din I grupă quintilă; în mediu 0,7% – Ajutor familial neremunerat, 0,8% erau din V grupă quintilă.
- În sate, structura constă de următorii indicatori: cea mai mare pondere 61,4% au deținut-o Lucrători pe cont propriu în agricultură, în același timp 63,4% erau din I grupă quintilă și 49,0% – din V grupă quintilă; în mediu 30,8% – Salariat, totodată 30,5% erau din I grupă quintilă și 43,8% – V grupă quintilă; în medie 3,9% – Ajutor familial neremunerat, în medie 3,8% – Lucrători pe cont propriu în activitate neagricolă, în medie 0,1% – Patroni, și în același timp 0,4% erau din V grupă quintilă.

În ansamblu pe țară, în profilul repartizării **membrilor GC ocupate pe statutul ocupațional** – cel mai înalt indicator al statutului Salariat a fost fixat în cele mai asigurate gospodării casnice (31,7%) și cel mai redus în cele mai puțin asigurate gospodării casnice (13,1%). Cel mai înalt indicator al statutului de Patron la fel a fost înregistrat în cele mai bogate gospodării casnice – 58,9%, în timp ce cel mai mic – în I și al II grupă quintilă – 2,7% și 0%, respectiv (Tabelul 4).

Tabelul 4

Repartizarea membrilor GC ocupate pe statutul ocupațional, %

	Grupele quintile (cheltuieli de consum)					Total
	I	II	III	IV	V	
Total pe țară						
Salariat	13,1	14,9	18,2	22,0	31,7	100,0
Patron (avea salariați)	2,7	-	18,2	20,2	58,9	100,0
Lucr.cont propriu activ.neagr	9,6	15,3	22,4	22,1	30,6	100,0
Lucr.cont propriu agricultura	24,6	25,8	21,5	17,9	10,2	100,0
Ajutor familial neremunerat	23,7	27,6	24,1	16,5	8,1	100,0
Total	18,3	20,1	20,1	20,1	21,5	100,0
Orașe mari						
Salariat	2,1	5,6	13,5	25,9	52,9	100,0
Patron (avea salariați)	-	-	35,4	2,5	62,1	100,0
Lucr.cont propriu activ.neagr	2,2	9,1	18,6	21,4	48,6	100,0
Lucr.cont propriu agricultură	10,2	9,7	40,0	14,4	25,7	100,0
Total	2,2	6,0	14,6	25,2	52,0	100,0
Orașe mici						
Salariat	9,9	17,2	20,9	27,3	24,7	100,0
Patron (avea salariați)	6,8	-	16,8	7,7	68,8	100,0
Lucr.cont propriu activ.neagr	10,6	11,3	20,1	21,8	36,2	100,0
Lucr.cont propriu agricultură	16,5	21,0	20,2	24,8	17,6	100,0

Ajutor familial neremunerat	-	5,3	10,7	55,6	28,4	100,0
Total	12,0	17,7	20,5	26,1	23,7	100,0
Sate						
Salariat	24,7	22,1	21,2	15,9	16,1	100,0
Patron (avea salariați)	-	-	-	59,1	40,9	100,0
Lucr.cont propriu activ.neagr	14,9	22,6	26,8	22,8	12,7	100,0
Lucr.cont propriu agricultură	25,8	26,6	21,5	17,0	9,0	100,0
Ajutor familial neremunerat	24,9	28,6	24,7	14,6	7,2	100,0
Total	25,0	25,1	21,7	16,8	11,3	100,0

Sursa: calculat conform datelor CBGC Republicii Moldova anului 2012

Presupunând, că veniturile din activitățile din agricultură nu sunt înalte comparativ cu activitatea neagră, situația din aceste statuti s-a format în felul următor: cel mai mare indicator al statutului de Lucrător pe cont propriu din activitatea neagră 30,6% a fost înregistrat în cele mai asigurate gospodării casnice, iar cele mai joase 9,6% – în cele mai puțin asigurate gospodării casnice. O situație direct inversă a fost înregistrată în statuturile Lucrător pe cont propriu în agricultură și Ajutor familial neremunerat. Astfel, cel mai înalt indicator al statutului Lucrător pe cont propriu în agricultură a fost fixat în gospodăriile casnice mai puțin asigurate – 24,6% și cel mai mic - în cele mai asigurate gospodării casnice 10,2%. În mod similar, cel mai înalt indicator al statutului Ajutor familial neremunerat 23,7% a fost înregistrat în cele mai puțin asigurate gospodării casnice iar cel mai mic 8,1% - în cele mai asigurate gospodării casnice.

În profilul teritorial, repartizarea membrilor ocupați ai GC după statutul ocupațional pe grupele quintile a fost următoarea:

- În orașele mari, în statutul Salariat au nimerit mai mult de jumătate din persoane – 52,9% în V grupă quintilică, Patron – 62,1% din V grupă quintilică, Lucrător pe cont propriu în activitate neagră – 48,6% persoane din V grupă quintilică GC și Lucrător pe cont propriu în agricultura – 40% persoane din III grupă quintilică ai GC.
- În orașele mici, cel mai înalt indicator – 27,3% a persoanelor din statutul Salariat a fost înregistrat în IV grupă quintilică, Patron – 68,8% din V grupă quintilică, Lucrător pe cont propriu în activitatea neagră – 36,2% din GC a V grupă quintilică, Lucrător pe cont propriu în agricultura – 24,8% din GC a IV grupă quintilică, Ajutor familial neremunerat – 55,6% persoane din IV grupă quintilică.
- În sate, cel mai înalt indicator – 24,7% a persoanelor din statutul de Salariat a fost înregistrat în GC ale grupei I quintile, Patron – 40,9% persoane din GC ale grupei V quintile, Lucrător pe cont propriu în activitate neagră – 26,8% de persoane din GC ale grupei III quintile, Lucrător pe cont propriu în agricultura 26,6% din GC ale grupei II quintile, Ajutor familial neremunerat – 28,6% din GC ale grupei II quintile.

În ansamblu pe Republica Moldova, analiza **structurii orelor lucrate** de către membrii GC atestă, că în mediu 57,4% persoane GC lucrau *Mai puțin de 40 de ore*, 28,5% – *40 de ore* și 14,1% – *Mai mult de 40 de ore*. Astfel, în structura orelor lucrate de către membrii GC din I grupă quintilică, formată din cele mai sărace sau puțin asigurați cetățeni, cea mai mare pondere 74,4% o au persoanele, care lucrează *Mai puțin de 40 de ore*, 15,0% – *40 de ore* și 10,6% – *Mai mult de 40 de ore*. În structura orelor lucrate de membrii GC din V grupă quintilică, pe care o formează cei mai bogați cetățeni, indicatorii orelor lucrate s-au repartizat în felul următor: cea mai mare parte 42,6% au arătat, că sunt din categoria de *40 de ore*; 35,7% – *Mai puțin de 40 de ore* și 21,6% de cetățeni au nimerit în categoria *Mai mult de 40 de ore* (Tabelul 5).

Tabelul 5.

Structura numărului membrilor GC ocupați după orele lucrate, %

Orele lucrate	Grupele quintile (cheltuieli de consum)					Total
	I	II	III	IV	V	
Total pe țară						
Mai puțin de 40 ore	74,4	69,2	60,3	50,3	35,7	57,4
40 ore	15,0	21,1	27,0	34,5	42,6	28,5
Mai mult de 40 ore	10,6	9,6	12,7	15,2	21,6	14,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Orașe mari						
Mai puțin de 40 ore	24,4	24,1	25,0	15,5	16,8	18,3
40 ore	47,2	47,5	52,4	58,0	54,0	54,2

Mai mult de 40 ore	28,5	28,4	22,6	26,5	29,2	27,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Orașe mici						
Mai puțin de 40 ore	62,5	50,9	43,9	42,4	39,3	45,9
40 ore	25,2	37,6	45,3	44,8	41,8	40,6
Mai mult de 40 ore	12,4	11,5	10,8	12,7	19,0	13,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Sate						
Mai puțin de 40 ore	77,3	75,9	71,9	69,5	60,8	72,6
40 ore	12,8	16,2	17,1	19,6	26,9	17,3
Mai mult de 40 ore	9,9	7,9	11,1	11,0	12,3	10,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: calculat conform datelor CBGC Republicii Moldova anului 2012

Astfel, în I grupă quintilică persoanele, care au lucrat *Mai puțin de 40 de ore* au fost puțin mai mulți, decât în toate celelalte grupuri quintilice, inclusiv V grupă quintilică. De asemenea, în I grupă quintilică persoane, care au lucrat *Mai mult de 40 de ore* au fost mai puțini, decât în toate celelalte grupe quintilice, inclusiv V grupă quintilică. În profilul teritorial, analiza structurii orelor lucrate de membrii GC în orașele mari indică faptul, că în mediu 54,2% din membrii gospodăriilor casnice au lucrat 40 de ore, 27,5% – *Mai mult de 40 de ore* și 18,3% – *Mai puțin de 40 ore*. În orașele mici – în mediu 45,9% din membrii GC lucrau *Mai puțin de 40 de ore*, 40,6% – 40 ore și 13,6% – *Mai mult de 40 de ore*. În sate în mediu 72,6% din membrii GC lucrau *Mai puțin de 40 de ore*, 17,3% – 40 de ore și 10,1% – *Mai mult de 40 de ore*.

În ansamblu pe țară, repartizarea **membrilor GC în dependența de orele (timpul) lucrate pe săptămână**, pe grupele quintilice GC a fost următoarea: cel mai înalt indicator din categoria *Mai puțin de 40 de ore* a fost în II grupă quintilică – 24,3%, iar cel mai mic indicator în V grupă quintilică – 13,4%. Cel mai înalt indicator în categoria *40 de ore* a fost în IV grupă quintilică – 24,2%, iar cel mai mic în I grupă quintilică – 9,6%. Cel mai înalt indicator în categoria *Mai mult de 40 de ore* a fost înregistrat în V grupă quintilică – 32,9%, iar cel mai mic – în I și II grupă quintilică – 13,8% și 13,7% respectiv (Tabelul 6).

Tabelul 6.

Repartizarea membrilor GC ocupați după orele lucrate, %

Orele lucrate	Grupe quintilice (cheltuieli de consum)					Total
	I	II	III	IV	V	
Total pe țară						
Mai puțin de 40 ore	23,7	24,3	21,1	17,5	13,4	100,0
40 ore	9,6	14,9	19,1	24,2	32,1	100,0
Mai mult de 40 ore	13,8	13,7	18,1	21,5	32,9	100,0
Total	18,3	20,1	20,1	20,0	21,5	100,0
Orașe mari						
Mai puțin de 40 ore	2,9	7,8	20,1	21,1	48,1	100,0
40 ore	1,9	5,2	14,2	26,6	52,1	100,0
Mai mult de 40 ore	2,3	6,1	12,1	24,0	55,6	100,0
Total	2,2	5,9	14,7	24,9	52,3	100,0
Orașe mici						
Mai puțin de 40 ore	16,4	19,5	19,6	24,2	20,2	100,0
40 ore	7,5	16,3	22,9	29,0	24,3	100,0
Mai mult de 40 ore	11,0	14,9	16,4	24,6	33,1	100,0
Total	12,0	17,6	20,5	26,2	23,6	100,0
Sate						
Mai puțin de 40 ore	26,6	26,3	21,5	16,1	9,5	100,0
40 ore	18,5	23,5	21,4	19,0	17,6	100,0
Mai mult de 40 ore	24,5	19,8	23,7	18,3	13,8	100,0
Total	25,0	25,2	21,7	16,8	11,3	100,0

În profilul teritorial, repartizarea membrilor GC în dependență de orele (timpul) lucrate de ei pe săptămână de GC pe grupe quintile a fost următoarea:

– În orașele mari cel mai înalt indicator în categoria *Mai puțin de 40 de ore* a fost înregistrat în V grupă quintilică – 48,1%, în timp ce cel mai mic 2,9% - în I grupă quintilică. Cel mai înalt indicator în categoria *40 de ore* a fost fixat în V grupă quintilică – 52,1%, în timp ce cel mai mic în I și II grupă quintilică – 1,9% și 5,2% respectiv. Cel mai înalt indicator în categoria *Mai mult de 40 de ore* a fost înregistrat, de asemenea, în V grupă quintilică – 55,6%, în timp ce cel mai scăzut – în I și II grupă quintilică – 2,3% și 6,1% respectiv.

– În orașele mici, cel mai înalt indicator în categoria *Mai puțin de 40 de ore* a fost înregistrat în IV grupă quintilică – 24,2%, în timp ce cel mai mic în I grupă quintilică – 16,4%. Cel mai înalt indicator în categoria *Mai mult de 40 de ore* a fost fixat în IV grupă quintilică – 29,0% , în timp ce cel mai scăzut indicator în I grupă quintilică – 7,5%. Cel mai înalt indicator în categoria *Mai mult de 40 de ore* a fost înregistrat în V grupă quintilică – 33,1%, în timp ce cel mai scăzut în I și II grupă quintilică – 11,0% și 14,9%, respectiv.

– În sate, cel mai înalt indicator în categoria *Mai puțin de 40 de ore* a fost fixat în I și a II grupă quintilică – 26,6% și 26,3% respectiv, în timp ce, cel mai mic indicator 9,5% – în V grupă quintilică. Cel mai mare indicator în categoria *Mai puțin de 40 de ore* 23,5% a fost înregistrat în II grupă quintilică, iar cel mai mic 17,6% – în V grupă quintilică. Cel mai înalt indicator în categoria *Mai mult de 40 de ore* s-a înregistrat în I și III grupă quintilică – 24,5% și 23,7% respectiv, iar cel mai mic 13,8% – în V grupă quintilică.

În ansamblu pe țară, repartizarea membrilor GC după profesiuni/funcții în profilul grupurilor quintile ale GC a fost următoarea: din toate tipurile de conducători, și anume: Conducători ai autorității publice; Conducători ai unităților economico-sociale mari; Conducători ai unităților economico-sociale mici, precum și din toate tipurile de specialiști de categoria superioară a diferitor tipuri de activitate, și anume: Specialiști în științele naturii și ingineriei; Specialiști în biologie, agronomie, sănătate; Specialiști în sfera învățământului; Alți specialiști cu nivel superior de calificare – cea mai mare pondere (aproape 50%) revenea GC din V grupă quintilică, iar cea mai mică – I grupă quintilică (Tabelul 7).

Tabelul 7.

Repartizarea membrilor GC ocupate după profesii (funcții), %

	Grupe quintile					Total
	I	II	III	IV	V	
Forțele armate	9,4	-	29,6	61,0	-	100,0
Conducătorii autorităților publice	13,3	7,6	14,5	13,3	51,3	100,0
Conducătorii unităților economico-sociale mari	2,0	5,7	9,9	22,9	59,5	100,0
Conducătorii unităților economico-sociale mici	0,9	1,9	15,0	25,3	56,8	100,0
Specialiști în științele naturii și ingineriei	1,3	1,3	11,6	31,6	54,2	100,0
Specialiști în biologie, agronomie, sănătate	4,1	10,4	21,2	14,5	49,8	100,0
Specialiști în sfera învățământului	4,6	8,2	12,6	24,7	49,9	100,0
Alți specialiști cu nivel superior de calificare	1,2	9,9	12,7	22,3	54,0	100,0
Specialiști mediu calificați în domeniul științei fizice, tehnice	13,3	16,6	18,7	23,5	27,9	100,0
Specialiști mediu calificați în științele naturii, sănătății	4,3	9,2	15,8	40,3	30,4	100,0
Specialiști mediu de calificare în învățământ	14,2	17,9	19,9	18,7	29,3	100,0
Personal mediu în activitate financiar- economică	4,8	11,6	17,1	26,0	40,5	100,0
Funcționari de birou	4,7	14,4	25,2	17,7	38,1	100,0
Funcționari în servicii cu publicul	2,7	10,2	26,3	22,9	37,8	100,0
Lucrători servicii personale, de protecție	11,1	18,3	20,7	23,8	26,1	100,0
Modele, manechine, vânzători în magazine	8,4	14,2	18,3	23,6	35,6	100,0
Muncitori în deservirea comunală	10,1	15,5	23,0	41,1	10,3	100,0
Muncitori în cinematografie, de televiziune	-	-	100,0	-	-	100,0
Muncitori în publicitate, de restaurare	-	-	-	-	100,0	100,0
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură orientate de piață	35,9	27,5	17,3	10,6	8,7	100,0
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură consum personal	23,9	27,8	31,7	10,5	6,2	100,0
Muncitori calificați în industria extractivă și construcții	13,3	15,7	25,7	23,5	21,7	100,0
Muncitori în industria metalurgiei prelucrării, construcții mașini	10,0	13,5	21,8	34,3	20,4	100,0

Muncitori confecții în aparat. precizie, artiz., poligr.	-	37,7	7,0	9,2	46,1	100,0
Alte profesii de muncitori calificați	19,9	17,6	21,4	16,4	24,6	100,0
Profes. din transporturi, telecomunicații	8,7	20,1	7,0	24,3	39,9	100,0
Operatori, aparat., mașiniști instalații industriale	-	10,6	12,3	17,2	59,9	100,0
Operatori, aparat., mașin., lăcătuși-asamblare	13,7	17,2	17,4	18,1	33,6	100,0
Conducători vehicule, mașiniști inst. mob.	10,4	19,7	20,3	21,3	28,4	100,0
Mașiniști necalificați în deservirea comunală, comerț	12,7	23,3	26,7	18,3	19,1	100,0
Muncitori necalificați în agricultură, silvicultură	25,9	25,5	21,4	17,5	9,8	100,0
Muncitori necalificați în industrie, construcții, transport	32,8	17,9	23,6	14,9	10,8	100,0
Muncitori necalificați comuni ramurile econom	18,1	21,1	22,6	20,3	17,9	100,0
Total	18,3	20,1	20,1	20,1	21,5	100,0

Sursa: calculat conform datelor CBGC Republicii Moldova anului 2012

O repartizare similară, numai cu o pondere mai mică (aproximativ 40% în V grupă quintilică și aproximativ 5% în I grupă quintilică) revine categoriei tuturor tipurilor de specialiști de calificare medie din următoarele tipuri de activitate: Specialiști mediu calificați în domeniu științei fizice, tehnice; Specialiști mediu calificați în științele naturii, sănătății; Specialiști mediu calificați în învățământ; Personal mediu în activitatea financiar-economică; Profesiile din transporturi, telecomunicații; Operatori, aparat., mașin., lăcătuși-asamblori, precum și funcționari din următoarele tipuri de activitate: Funcționari de birou; Funcționari în servicii cu publicul.

O situația contrară a fost menționată în ramura agricolă, unde distribuția pe grupe quintilice a fost următoarea: cea mai mare pondere – aproximativ 35% din salariați erau din I grupă quintilică, iar cea mai mică pondere aproape 10% – din V grupă quintilică, din ei: Lucrători calificați în agricultură, silvicultură, orientate pe piață; Lucrători calificați în agricultură, silvicultură consum personal; Muncitori necalificați în agricultură, silvicultură. Datele în profilul grupurilor quintilice cu privire la ponderea membrilor ocupați ai GC la principalul loc de muncă în sfera agricolă, la fel atestă că: ponderea cea mai mare – îi revine pe I grupa quintilică (agricultură, economia vânatului, servicii auxiliare – 26,1% și silvicultură, exploatarea forestiere, servicii anexe – 43,1%), iar cea mai mică – grupei V quintilice (agricultură, economia vânatului, servicii auxiliare – 10% și silvicultură, exploatarea forestiere, servicii anexe – 14,9%).

Repartizarea egală pe toate grupurile quintilice a fost menționată printre lucrătorii din următoarele tipuri de activitate: Muncitori în deservirea comunală; Muncitori în cinematografie, de televiziune; Muncitori în publicitate, în restaurare; Muncitori calificați în industria extractivă și construcții; Muncitori în industria metalurgiei prelucrării, construcții mașini; Muncitori confecții în aparat. precizie, artiz., poligr.; Alte profesii de muncitori calificați; Muncitori necalificați comuni ramurile econom; Conducători vehicule, mașiniști inst. mob; Mașiniști necalificați de deservire comunală, comerț.

Concluzii

Astfel, cercetarea dependenței ocupării membrilor GC pe piața forței de muncă asupra bunăstării GC și în general asupra stratificării sociale efectuată în anul 2012 a depistat în Republica Moldova, că membrii GC mai asigurate se aflau în condiții mai favorabile pe piața forței de muncă, decât membrii gospodăriilor casnice mai puțin asigurate, cât și față de membri din toate celelalte grupe quintilice și anume:

- În ansamblu pe țară, pe măsura creșterii bunăstării populației (în dependență de grupa quintilică) se observa majorarea numărului persoanelor ocupate pe piața forței de muncă. În general pe țară fiecare al patrulea membru din cele mai asigurate gospodării casnice a fost ocupat pe piața forței de muncă. În orașele mari ocupați au fost mai mult de jumătate din membrii celor mai asigurate GC, în timp ce în sate cel mai înalt indicator de ocupare a membrilor GC a fost fixat în GC mai sărace. Prin urmare, ocuparea forței de muncă este un factor determinant, care determină aflarea într-o grupă quintilică sau alta a membrilor GC în orașele mari și mici. Excepție sunt satele.

- În total pe țară, cea mai însemnată pondere a șomerilor din numărul total de șomeri în toate grupurile quintilice de GC a fost fixată în a III grupă quintilică, în timp ce cel mai jos indicator de șomaj a fost fixat în I grupă quintilică.

- Cel mai înalt indicator a membrilor neocupați ai GC revine celor mai asigurate gospodării casnice în orașele mari. În sate fiecare al patrulea membru GC din cele mai sărace gospodării casnice a fost clasat în categoria neocupați.

- În timp ce în orașele mari și mici majoritatea membrilor GC s-au identificat ca Salariat, în sate, cea mai mare pondere a ocupațiilor erau Lucrători pe cont propriu în agricultură, și numai fiecare al treilea membru al GC a fost în categoria de Salariat. În ansamblu pe țară, cel mai însemnat procent al membrilor GC din categoria Lucrător pe cont propriu în agricultură se află în I și II grupă quintilică, iar cea mai mică – în V grupă quintilică.

- În orașele mari, ca și în întreaga țară, mai mult de 40 de ore pe săptămână au fost ocupați membrii celor mai asigurate gospodării casnice, și mai puțin – din cele mai puțin asigurate gospodării casnice. În sate s-a format o situație direct inversă – cel mai înalt indicator a fost fixat în cele mai puțin asigurate gospodării casnice, iar cel mai mic în cele mai asigurate gospodării casnice.

- Fiecare al doilea membru a gospodăriei casnice din V grupă quintilică ocupa funcția de conducător sau era specialist de înaltă categorie în diferite tipuri de activitate, în timp ce fiecare al patrulea membru al gospodăriilor casnice din I, II și III grupă quintilică este lucrător calificat sau necalificat în agricultură, de asemenea, muncitor necalificat din diferite domenii ale industriei.

În concluzie, trebuie de menționat, că inegalitatea gospodăriilor casnice după venituri într-o mare măsură sunt determinate de statutul membrilor GC pe piața forței de muncă. Studiul a arătat, că în perioada examinată, factorul cel mai important de diferențiere a GC moldovenești pe piața forței de muncă a rămas inegalitatea, mai ales de teritoriu. Înțelegerea importanței acestui factor în condițiile economiei este incontestabilă, deoarece de el depinde evaluarea rezultatelor și alegerea variantelor politicii socio-economice în sfera reglementării diferențierii.

Astfel, majorarea oamenilor care se ocupa cu munca productivă – este cea mai radicală măsură de influență asupra veniturilor. Pentru a obține aceasta, este necesar majorarea investițiilor, reducerea impozitării întreprinzătorilor, stimularea producerii naționale, accesibilitatea creditelor, susținerea din partea statului pentru crearea locurilor de muncă și dezvoltarea micului business, organizarea lucrărilor comunitare. Se poate de adăuga și astfel de forme de ocupare, ca asociații cooperatiste și de meseriași, munca la domiciliu.

Referințe bibliografice:

GOEBEL J., GORNIG M., HAUBERMANN H. Income polarization in Germany is rising // DIV Berlin No. 26/2010. Volume 6, pp.199-206

RAFFALOVICH, LAWRENCE E., SHANNON M. MONNAT, HUI-SHIEN TSAO. Family Income at the Bottom and at the Top: Income Sources and Family Characteristics. Research in Social Stratification and Mobility. № 27, 2009. p. 301-309

FRÉCHETTE P. Determining Factors of Income Distribution. The Canadian Encyclopedia. <http://www.thecanadianencyclopedia.com/articles/income-distribution>

MOT - Концептуальная записка МБТ № 1. Занятость и доходы населения как основа программы развития на период после 2015 года. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/statement/wcms_205843.pdf

РЫБКИНА Р.В. Справедливое и несправедливое социальное неравенство в современной России. Москва, 2003